

Fülöp Lajos 70 éves ^{*}

Kedves Lajos Bátyám, szeretettel köszöntelek 70. születésnapodon. Megtettem ezt a valódi évfordulón is, augusztusban. Meg korábban is, a 60.-on. Akkor egy szép, kis, huszonhárom szerzős könyvvel adóztunk neked, munkásságodnak, tisztességes tartásodnak, amelyekkel alapvető eszményeket hordozol és közvetítesz, s amelyekért tanítványaid annyira szeretnek. A kötetet gyöngyösi, debreceniek, budapestiek, szentendreiak írták — néprajzosok, irodalmárok és természetesen nyelvészek, „Nép — nyelv” címmel jelent meg (szerk. BALÁZS GÉZA és SELMECZI KOVÁCS ATTILA. Néprajzi Múzeum, Bp., 1992.).

Fülöp Lajos 1932. augusztus 19-én született Karácsondon. Tanulmányait Egerben, majd pedig a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem magyar—néprajz szakán végezte. 1956-tól Hatvanban, 1957-től Gyöngyösön gimnáziumi tanár, kollégiumigazgató, 1966—1977 között — az általa javasolt nevű — Berze Nagy János Gimnázium igazgatója. Részt vesz a Mátra Múzeum megszervezésében. Gyöngyös 630. évfordulójára még gyönyörű verset írt; lefordítja Janus Pannónius „Váradai búcsúének” című versét — s rá néhány évvel már ő is búcsúzik. Amikor egy általa szervezett Németh László emlékünnepeért zaklatni kezdik a helyi hatalmasságok, elhagyni kényszerül a szeretett szülőföldet. Budapestre költözik, ahol az Országos Pedagógiai Intézetben osztályvezető, majd 1981-től az ELTE Mai Magyar Nyelvi Tanszékén dolgozik nyugdíjba vonulásáig, 1992-ig. Azután több éven át a Bartók Béla Emlékházban végez kutatómunkát.

Különösen nyelvjárástannal, szociolingvisztikával, stilisztikával, nyelvműveléssel, az anyanyelvi nevelés módszertanával, folklórral, tudománytörténettel foglalkozik. Sokat idézik az egyik legkorábbi, a szociolingvisztikai szemléletet megvalósító (Gyöngyössolymos nyelvi rétegződése. 1958.), illetve a mátraalji inkongruencia-jelenségekről (Incongruentia-jelenségek a mátraalji palóc nyelvjárásban. Gyöngyös, 1959.), valamint „A születés, a házasság és a halál szokásai Gyöngyöspatán” (1969.) című munkáját. Berze Nagy János életművének több kötetet is szentel: „Egy néprajztudós hagyatéka. Berze Nagy János műhelyéből” (1977.), „Berze Nagy János, Nap és tükör. Néprajzi és népnyelvi tanulmányok, gyűjtések.” (Szerk. BANÓ ISTVÁNNAL, 1982.), „Hevestől Baranyaig. Helytörténeti képek Berze Nagy János életéből.” (Szerk. BANÓ ISTVÁNNAL, 1984.), „Cigány népmesék Berze Nagy János gyűjtéséből” (1985.), „Baranyai magyar néphagyományok. Népmesék Berze Nagy János és gyűjtőtársai anyagából” (1988.). Számos tantervi útmutató, anyanyelvpedagógiai szakmunka szerzője, szerkesztője, folyóiratok munkatársa, tagja az MTA több bizottságának.

Budapestre költözésével a Mátraaljával, Gyöngyössel kapcsolatos munkássága sem szakadt meg. 1993-ban tanulmányt ír Gyöngyös és környékének nyelvjárásáról, 2001-ben jelenik meg „Gyön-

* A Magyar Nyelvtudományi Társaságban 2002. november 19-én tartott köszöntő írásos változata.

gyös irodalmi öröksége” című kötete (Pallas Kiadó, Gyöngyös), amelyben tanulmányok, írói arcképek, pályarajzok kaptak helyet. Hobbija — mint a Ki kicsodából tudhatjuk: olvasás, unokák, természetjárás. És hozzátennem: irodalom, Gyöngyös, Mátraalja, zene.

Kedves Lajos Bátyám, mint egyetemi szobatársad, soha nem felejttem el az együtt töltött éveket, hogy a fiatal tanárt oly szeretettel fogadtad, a beszélgetéseket, a humorodat, s különösképpen a mátraalji kirándulásokat, amelyekre legjobb tanítványaidat vitted el. Hidd el, ezek a legemlékezetesebbek egy egyetemről. Jó, hogy vannak fényképek ezekről a kirándulásokról, mert az emlékek halványulnak. Nem múlnak el soha, hanem beépülnek, sajátunkká lesznek, s olykor már nem tudjuk, hogy honnan és miként közlekedtek belénk, csak ott vannak. Persze ez a tanítói sors, s ha az ember bölcs, nem zavarja. De azért nagyon jó érezni azt is, ha megbecsülnek, ha gondolnak ránk, ha emlegetik a nevünket.

Ha a Te neved kerül szóba tanszékünkön, nyelvész köreinkben, különösen néprajzos— nyelvész körökben, mindenki csak a legnagyobb szeretettel emleget. Jó tartozni ilyen közösségekbe. — Ha Gyöngyösön járok, mindig rád gondolok. Ha Debrecenben, akkor is. Én nem ismertem Papp Istvánt, de ahogy Te tudsz mesélni róla, mintha én is a tanítványa lettem volna. Ha majd egyszer fölmehetek még egyszer a PBU (Pesti Barnabás utca) harmadik emelet 12-be, akkor nagyon el fogok gondolkodni az élet folyásán.

Kedves Lajos Bátyám, életed szép kerek évfordulóján kívánok neked és családnak jó egészséget, sok-sok derűs percet, mátraalji (faluszéli) szavakkal: „a letesletjobbakat”!

BALÁZS GÉZA